

УНІВЕРСИТЕТ

№ 1 (1)

Газета заснована 29 серпня 2005 р.

ВЕРЕСЕНЬ 2005 Р.

ВИДАННЯ ПРИКАРПАТСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ імені Василя СТЕФАНИКА

Вітаємо!

Б. К. ОСТАФІЙЧУК — заслужений діяч науки і техніки України

За вагомий внесок у розвиток вітчизняної науки, зміцнення науково-технічного потенціалу України, створення національних наукових шкіл та багаторічну плідну наукову діяльність Почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України» присвоєно ректорові Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника докторові фізико-математичних наук, професору Богданові Костянтиновичу ОСТАФІЙЧУКУ.

європейських університетських стандартів і водночас збереження національних традицій, плекання високої духовності. За короткий час свого функціонування університет зріс у провідний центр науки, культури й освіти Прикарпаття. Відкрились нові спеціальності, з'явилися нові факультети і кафедри, колектив поповнився науковцями високого рівня. Нині на 15 факультетах університету навчаються понад 18,5 тисяч студентів за 50 спеціальностями. Вже звичним стало і те, що в нашому навчальному закладі діють суто університетські структурні підрозділи: Юридичний інститут, Інститут філології, Інститут культури і мистецтва, Педагогічний інститут, Інститут українознавства, Фізико-хімічний інститут, Науково-методичний центр «Українська етнопедогогіка і народознавство». Завжди до послуг студентів та викладачів потужний Центр інформаційних технологій. Окрасою нашого міста є чудовий Ботанічний сад університету, закладений ще в 1997 році. Вже склалася така гарна традиція: щороку першокурсники висаджують тут молоді деревця. Минають роки, підрастають саджанці, покидають рідні стіни випускники, а пам'ять про кожного з них залишається...

Студенти мають нагоду проходити педагогічну практику на базі університетського спортивно-оздоровчого комплексу «Смерічка», розташованого у мальовничому куточку Карпат.

За останні 5 років функціонування університету значно зріс його науково-викладацький потенціал. Із плином часу історію творять сьогоднішні вчені, викладачі та студенти Прикарпатського університету, відомого своїми науковими школами, які очолюють доктори наук, професори, академіки.

Однак найбільшим багатством нашого університету є студенти, молода і потужна генерація майбутніх будівників держави. Адже саме молодь, студентство захистило українську державність, ставши під помаранчеві знамена Майдану. Студенти Прикарпатського університету вже в перший день помаранчевої революції вийшли на площі і вулиці міста, скандуючи «Так! Правді і Свісті». Наші студенти пройшли найвищий іспит разом з усіма, хто підтримав жовтогарячий Майдан. Юнь не побоялася розправ, захистила своє право бути людьми, а не рабами. Це справді було потужне очисне горнило, у якому ми всі проходили іспит на стійкість, міцність духу, вірність високим ідеалам. Сьогодні — це вже історія. Однак історія «помаранчевого листопаду» вписана золотом вищої проби і в історію нашого університету. Вона potwierдила: у стінах нашого навчального закладу не просто дають фахові знання, тут прищеплюють молоді високу духовність, гуманізм, людську гідність.

Нині Президент України Віктор Андрійович Ющенко визначив як пріоритетне завдання нашої держави прямування до європейської спільноти і побудову високоосвіщеного громадянського суспільства. Тому і наш університет обрав два основні вектори політики розвитку: дбайливе плекання кращих національних традицій і скерованість до нових європейських здобутків у науковій та освітній діяльності. Готуючи фахівців високого рівня, ми повинні дбати і про виховання у них кращих людських якостей.

Цього року Україна підписала Булонську конвенцію, що відкриває її двері до європейської системи освіти. Це процес швидко демократичний, адже забезпечує вільний шлях до науки усім, хто має відповідний рівень знань і бажання вчитися. Тепер вступ до навчальних закладів і здача сесій надійно захищені від телефонного права і права гаманця. Саме цим було вмотивоване рішення міністра освіти Станіслава Ніколенка рекомендувати навчальним закладам України перейти з цього року на тестову систему вступних випробувань. Колектив Прикарпатського національного університету розробив тестові завдання різних рівнів складності, враховуючи специфіку шкільних програм. Новий підхід до вступних іспитів у дусі вимог часу, високої свідомості Майдану дав уже свої перші і досить відчутні результати.

Нинішні наші студенти — нове і сміливе, горде покоління, позбавлене рутини мислення. Це стосується і вчорашніх абітурієнтів. Адже молодь, переконавшись у власних можливостях, у своїх силах, а не в спроможності батьківських кишень, повірила в себе, а тому має всі шанси пронести високий дух моралі, молодечий запал і жагу до знань через усі роки навчання. Нам дуже важливо, щоб цей порив не згас, не затерся на студентській лаві.

Потужним стимулом до здобуття знань, вироблення ґрунтовних навичок вдумливої праці є довіра до студента, щира співпраця викладача і студента, орієнтація на заохочення до самостійної роботи, що й передбачено Болонським процесом. А так звані «модульні тижні» покликані перевірити результати цієї праці.

Так невинно спливає час! Невдовзі колектив університету святкуватиме 65-ліття рідної Alma Mater. Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника пройшов історичний шлях розвитку і нині став провідним науковим, навчальним та інтелектуальним центром країни — справжнім храмом науки і краси. Не випадково ж у наш університетський гімн вписані такі рядки:

Тут знань палає сонячне багаття
І до краси веде невпинний рух.

НАУКОВІ КОНФЕРЕНЦІЇ

ПАТРІАРХ КИЇВСЬКИЙ І ВСІЄЇ РУСИ-УКРАЇНИ УПЦ КП — ВИДАТНИЙ РЕЛІГІЙНИЙ ДІЯЧ-БОГОСЛОВ

З ініціативи Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника й Івано-Франківської облдержадміністрації у селі Хімчині Косівського району відбулась наукова конференція, присвячена життю і діяльності Патріарха Київського і всієї Руси-України Володимира (Романюка Василя Омеляновича). Вступне слово на пленарному засіданні промовив ректор університету професор Богдан Остафійчук. З доповідями, науковими повідомленнями виступили вчені, науковці, богослови. Цікавими і змістовними були доповіді доктора історичних наук Василя Марчука, кандидата філософських наук Мечислава Фіглевського, кандидата політичних наук Василя Климчука, викладача Ігоря Ковалюка. Усі вони відзначали Патріарха Володимира як видатного українського релігійного діяча.

У МІСТІ ФРАНКОВІМ

У місті Франковім, в студентській родині
Радість, натхнення, до творчості злет,
У молодії народився Україні
Наш Прикарпатський університет.

Тобі вклоняюсь, мудросте людська
Що промовляєш з книги-Берегині.
Вита між нами Стефаника ім'я
З Карпатських гір по всій Україні.

Його початок з мук пера
Із рабства «Новини» страшної.
Воно жевріло із ярма,
Щоб засвітитися на волі.

Тобі вклоняюсь, вочино борців,
Франкова і Січинського святине.
О, земле геніїв, прапращурів-творців,
Чий здобутки осягаєм нині.

Вони нас кличуть у світ знань,
У храм науки, храм тайни,
За ними підем без вагань,
В ім'я нової України!

Любомир КЛІЩ

ВПЕВНЕНО У МАЙБУТНЄ — ДО ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ

Прикарпатський університет імені Василя Стефаника пройшов шлях від провінційного педінституту до одного з провідних центрів української освіти і науки, здобув статус національного і нині гідно представляє вітчизняний інтелектуальний потенціал. І це цілком закономірно: адже тут працюють кращі інтелектуальні й культурні сили Прикарпаття, тут витає високий дух найкращих традицій галицької інтелігенції.

Історія університету — це історія поступу нашого народу на шляху до незалежності, національно-культурного і духовного відродження. Початкова віха цієї історії припадає на березень 1940 року — саме тоді розпочалося навчання у Станіславському учительському інституті-першому вищому навчальному закладі на Прикарпатті. У роки свого становлення інститут мав усього три факультети: історичний, фізико-математичний та філологічний. Певна річ, радянська влада намагалася насаджувати свою ідеологію (особливо ідеологічний пресинг посилювався після війни), викоринювати «націоналістичні і релігійні забобони», та це було не так уже й просто зробити у краї, де живим був гордий дух борців за незалежність України, де в кожній родині як найвищу цінність передавали у спадок дітям молитву за Україну і пам'ять про рідних, полеглих у боях із загонами НКВС, про легендарних усівів: у краї, де ще діяли бойовики ОУН-УПА...

Тоді студентів виключали з інституту вже навіть за те, що святкували Різдво чи Великдень... Та ні «всесильна» парторганізація, ні заідеологізованість, що важким чадом зависла над студентським життям, не могли погасити невтомної жаги прикарпатської молоді до знань і викоринити із молодих сердець гарячу любов до України. Потужний духовний зв'язок із рідною землею, її яскравою і самобутньою культурою — це те неміліюче джерело, з якого черпали снагу тодішні студенти, яке живить наше студентство і нині. А в ті часи, часи «хрущовської відлиги», це захоплення дало потужний сплеск студентської художньої самодіяльності. Ансамбль «Росинка», вокально-хореографічний ансамбль «Верховинка», інструментальний квартет «Усмішка», вокальний квартет «Легінь», вокально-інструментальні ансамблі «Тудулочки» та «Опришки» здобули визнання й славу не лише на теренах колишнього Союзу, а й у США, Канаді, Японії, Фінляндії, Польщі, Румунії, Югославії.

Важливою віхою в історії нашого навчального закладу стало присвоєння йому 5 січня 1971 року імені видатного українського письменника Василя Стефа-

Ректор університету, професор, заслужений діяч науки і техніки Богдан ОСТАФІЙЧУК

ника. Це ім'я символізує нетлінну естафету поколінь галицької інтелігенції, зобов'язує завжди пам'ятати і про тих, хто є, за словом самого митця, «сіллю цієї землі», любити свій край.

Розбудова власної, національної державності відкрила принципово нові, світлі обрії і для всієї системи освіти. Те, що Прикарпатський університет було створено Указом Президента на базі Івано-Франківського педагогічного інституту саме в першу річницю проголошення незалежності України, — теж знаменно, теж зобов'язує до високого духовного і фахового, наукового росту. Колектив університету, успадкувавши кращі традиції педінституту та його досить потужну наукову базу, одночасно взяв курс на досягнення

Нещодавно тепло зустрічали в університеті народного депутата України Лева Лук'яненка. Корпус Інституту природничих наук.

НАУКА

ЕКОЛОГІЯ

ОСВІТА СЬОГОДЕННЯ І МАЙБУТНЬОГО

ми критеріями, інфраструктурою, природокористуванням та доекологічного дисбалансу і створення передумов до формування нового виробничо-освітнього напрямку, який стосується екологічної безпеки, як складника національної безпеки. Це особливо актуально для Карпатського регіону. Відомо, що Українські Карпати та Івано-Франківська область є унікальним природним скарбом визначної краси та екологічної цінності, важливим центром біорізноманіття, головним водозбором

великих річок, необхідним середовищем існування та притулком для багатьох видів рослин і тварин, які знаходяться під загрозою зникнення, важливою частиною екологічного, економічного, культурного, рекреаційного довілля у серці Європи, спільного для багатьох народів та країн. Антропогенний вплив у Карпатському регіоні, особливо в Передкарпатті, став критичним, що призводить до погіршення якості життя людей. Для подолання цих загроз розроблена та підписана Карпатськими країнами Рамкова конвенція про охорону та сталий розвиток Карпат, виконання якої має забезпечити розв'язання багатьох проблем. Впровадження конвенції передбачає підготовку кваліфікованих кадрів — спеціалістів-екологів з біологічним спрямуванням, що реалізується у Прикарпатському національному університеті. Формування екологічної культури через освітню діяльність є запорукою зменшення можливої екологічної кризи. Організація біологічної спеціальності в Прикарпатському національному університеті ім. Василя Стефаника, а тепер і екологічної, читання лекцій і проведення практичних занять з екології є конкретним внеском у формування екологічної освітньої культури на Прикарпатті.

До речі, слово «екологія» означає «спільність живого організму і навколишнього середовища». Тому не правомірно використовувати такі вислови, як «брудна екологія» стосовно незадовільного стану довкілля. «Брудна екологія» — це такий же нонсенс, як «брудна математика».

Нарощування в Карпатських областях України у 50-70 роках потужностей хімічної та енергетичної галузей, машинобудування, лісопереробки та промисловості будівельних матеріалів призвело до незбалансованості регіональної економіки за соціальни-

ми критеріями, інфраструктурою, природокористуванням та доекологічного дисбалансу і створення передумов до формування нового виробничо-освітнього напрямку, який стосується екологічної безпеки, як складника національної безпеки. Це особливо актуально для Карпатського регіону. Відомо, що Українські Карпати та Івано-Франківська область є унікальним природним скарбом визначної краси та екологічної цінності, важливим центром біорізноманіття, головним водозбором великих річок, необхідним середовищем існування та притулком для багатьох видів рослин і тварин, які знаходяться під загрозою зникнення, важливою частиною екологічного, економічного, культурного, рекреаційного довілля у серці Європи, спільного для багатьох народів та країн. Антропогенний вплив у Карпатському регіоні, особливо в Передкарпатті, став критичним, що призводить до погіршення якості життя людей. Для подолання цих загроз розроблена та підписана Карпатськими країнами Рамкова конвенція про охорону та сталий розвиток Карпат, виконання якої має забезпечити розв'язання багатьох проблем. Впровадження конвенції передбачає підготовку кваліфікованих кадрів — спеціалістів-екологів з біологічним спрямуванням, що реалізується у Прикарпатському національному університеті. Формування екологічної культури через освітню діяльність є запорукою зменшення можливої екологічної кризи. Організація біологічної спеціальності в Прикарпатському національному університеті ім. Василя Стефаника, а тепер і екологічної, читання лекцій і проведення практичних занять з екології є конкретним внеском у формування екологічної освітньої культури на Прикарпатті.

Це спеціальність сьогодення і майбутнього. Екологічна безпека — це запорука для нинішніх і майбутніх поколінь.

Василь ПАРПАН,
зав. кафедри біології, професор,
доктор біологічних наук

Нова доба — нова професія

Йдуть заняття

білітологія — це наука про те, як повернути людину до стану повного фізіологічного, морального і психологічного комфорту. Саме в цьому полягає прикладне значення фізичної реабілітації, яка сприяє відновленню частково чи повністю втрачених

функцій організму шляхом використання засобів немедикаментозного впливу. З-поміж останніх основними є лікувальна фізкультура й гімнастика, фітотерапія, дієтотерапія, масаж, фізіотерапія. Всі ці, а також багато інших дисциплін, охоплює навчальний план підготовки спеціалістів з даної спеціальності.

На підставі скерування лікарів фахівець-реабілітолог повинен обстежити пацієнта з метою встановлення ступеня функціональних порушень, розробити індивідуальну реабілітаційну програму, виконати реабілітаційні втручання, оцінити їх ефективність, провести необхідну корекцію попередньо запланованих реабілітаційних заходів, завбачити реабілітаційний прогноз. Перераховані вище втручання є надзвичайно актуальними для пацієнтів неврологічного, травматологічного, ортопедичного, вертебрологічного, кардіологічного, пульмонологічного, ревматологічного, гастроентерологічного профілів, а також окремих контингентів осіб, які вважаються практично здоровими. Враховуючи таке широке коло функціональних обов'язків, а також різноманітний контингент осіб, які потребують реабілітаційних втручань, ми дуже серйозно підходимо до створення навчальних планів і робочих програм, вводимо нові дисципліни, використовуємо новітні наукові знання при висвітленні матеріалу на лекціях і його засвоєнні на практичних заняттях. З метою забезпечення належного рівня практичної підготовки студентів, які навчаються за фахом «фізична реабілітація», працюємо над створенням у Прикарпатському університеті медичного реабілітаційного центру як клінічної бази однойменної кафедри. Крім цього, безумовно, будуть використовуватися можливості профілакторію «Здоров'я», спортивно-оздоровчого комплексу «Смерічка», тренажерний зал, стадіон «Наука», спортивні зали, лижна база у Ворохті, здійснення реконструкції якої заплановано втілити найближчим часом. Забезпечення рівня практичної підготовки наших студентів, адекватного потребам і вимогам практичної охорони здоров'я, здійснюватиметься шляхом проходження практики на базі санаторіїв різного профілю, в реабілітаційних центрах і лікувально-профілактичних закладах.

Здоров'я — це стан, який визначається декількома компонентами. Соматичне і фізичне здоров'я характеризується станом органів і систем людини, функціональними можливостями й резервами. Психічне здоров'я — це стан психологічної сфери людини. Моральне здоров'я — комплекс особливостей мотиваційної й інформаційної основи життєдіяльності. У спрощеному і водночас узагальненому вигляді можна вважати, що критеріями здоров'я є: для соматичного й фізичного компоненту — «я можу», для психічного компоненту — «я хочу», для морального компоненту — «я повинен». З огляду на вищесказане, ре-

Тетяна БОЙЧУК,
зав. кафедри фізичної реабілітації, доктор
медицинських наук, професор

ПАМ'ЯТЬ

Зустрілися ветерани, згадали звитяжні дні

Відбулося урочисте зібрання і колективна зустріч ветеранів війни, приурочені 60-й річниці Перемоги у Другій світовій війні.

На зустрічі, — розповідає голова профкому Федір Федорович Костишин, — було присутнє керівництво університету на чолі з ректором Богданом Костянтиновичем

Остафійчуком. Він щиро привітав присутніх, вручив квіти, подарунки, згадав про цього свого батька, який теж був учасником бойових дій та загинув від ран.

Ветерани Бабашкіна Клавдія Арсенівна, Чорний Антон Іванович, Гордієнко Валентина Миколаївна, Шаманов Михайло Олександрович, Дідик Василь Юрійович зга-

дали про події війни і тяжкі роки повсякденного лихоліття. Війна пройшла по долях багатьох наших співвітчизників і закарбувалася в їхніх серцях незагоєними ранами.

Учасники зустрічі були зворушені піснями воєнних років, виконанням, що брало за душу, приємними голосами та спогада-

ми, нав'язаними концертом, в якому взяли участь студенти II курсу Інституту мистецтв.

Не забули і про ветеранів Другої світової, які за станом здоров'я прийти на урочистості не змогли. Профспілкові активісти адміністративно-господарської частини та історичного факультету відвідали цих

людей вдома, вручили премії та квіти.

Напередодні із щирим вітанням з нагоди 60-ї річниці Перемоги до ветеранів звернувся Президент України. Він сказав, що величкий подвиг завжди слугуватиме прикладом для нинішніх і прийдешніх поколінь. Ми залишаємося перед Вами в неоплатному боргу і будемо робити все, аби Ви мали гідне життя в оновленій Україні.

Євген ГОРДИЦЯ,
підполковник запасу
Збройних Сил України.

НА ФОТО: ветерани-фронтовики та гості університету в гарнізонному музеї бойової слави; сфотографувалися на пам'ять

ОЛІМПІАДИ

ПРОЯВИЛИ ЗДІБНОСТІ Й УМІННЯ

В університеті проходив другий етап Всеукраїнської студентської олімпіади зі спеціальності «Психологія». Згідно із наказом Міністерства освіти і науки України університет визнаний базовим для проведення саме олімпіади з психології і вже другий рік поспіль має честь приймати учасників олімпіади з даної спеціальності. Цього року в олімпіаді взяло участь 60 студентів із 31 університету України. Міністерство освіти і науки України представляла методист вищої кваліфікаційної категорії Науково-методичного центру вищої освіти Дорошенко Тетяна Миколаївна. В журі олімпіади входили провідні психологи Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, а також науковці з інших навчальних закладів України. Зокрема, Київський національний університет імені Тараса Шевченка був представлений заступником декана факультету соціології та психології, Полтавський університет — завідувачем кафедри психології, Тернопільський національний педагогічний університет — завідувачем кафедри практичної психології, Харківський аерокосмічний університет — заступником декана гуманітарного факультету, Волинський державний університет — завідувачем кафедри медичної психології та психодіагностики, деканом психологічного факультету, Херсонський державний університет — завідувачем кафедри практичної психології, із ряду вищих навчальних закладів прибули провідні спеціалісти в галузі психології.

Олімпіада була проведена в три тури, під час яких студенти мали можливість проявити свої здібності й уміння в різних аспектах та напрямках психології, зокрема було організовано виконання письмових завдань з професійної та практичної підготовки та виконання конкурсних завдань з використанням комп'ютерної техніки. Журі, на чолі із доктором психологічних наук, професором, завідувачем кафедри педагогічної та вікової психології Прикарпатського національного університету Карпенко Зіновією Степанівною, внаслідок копінгкого і детального аналізу робіт визначило переможців олімпіади. Перше місце посіла студентка Прикарпатського національного університету Дожджанюк Юлія, два других місця посіли представники Міжрегіональної академії управління персоналом і Тернопільського національного педагогічного університету, три третіх місця зайняли учасники олімпіади з Ніжинського (два учасники) та Полтавського університетів. В рамках олімпіади було проведено круглий стіл «Психологія особистості: сучасні концепції».

На третій день перебування на Прикарпатті учасники олімпіади мали можливість ознайомитися з мальовничими місцями нашого краю, побувавши в Яремчі та Ворохті.

Олег БІЛОУС,
начальник науково-дослідної частини,
кандидат політичних наук

КОНКУРСИ, КОНФЕРЕНЦІЇ ОБДАРОВАНА МОЛОДЬ

Складовою частиною науково-дослідної роботи, яка здійснюється професорсько-викладацьким складом університету, є робота з обдарованою студентською молоддю. Викладачі університету опікуються найбільш здібними студентами. В університеті розроблено і впроваджено систему наукової підготовки студентів. Її основною складовою є індивідуальна робота з найбільш обдарованими студентами. Їх виявлення здійснюється через заняття у наукових гуртках. Студенти обирають спеціалізацію з окремих предметів, на яких поглиблюють вивчення ті чи інші проблеми наукового характеру. В ході занять по спеціалізації студенти обирають тему дослідження, готують короткі наукові повідомлення, реферати. Як правило, обрані теми лягають в основу написання курсових, дипломних, магістерських робіт. Найбільш актуальні студентські наукові дослідження знаходять своє висвітлення у виступах на звітно-наукових конференціях, котрі проводяться щороку в університеті.

За останні три роки побачило світ більше 500 студентських публікацій: тез, матеріалів конференцій, наукових статей, одне монографічне видання у співавторстві з науковим керівником, їх загальний обсяг склав 90 друкованих аркушів.

Невід'ємним компонентом розвитку студентських наукових досліджень і своєрідним підсумком такої діяльності є також і проведення внутрішніх конкурсів наукових робіт. Починаючи з 1997 року науково-дослідною частиною щороку у травні проводиться конкурс наукових робіт молодих вчених, аспірантів та студентів. Постійним прогресом характеризується динаміка розвитку цього конкурсу. Зростає як кількість поданих на розгляд комісії праць, так і поглиблюється тематика самих досліджень. Ректорат, виходячи з рішень комісії нагороджує переможців і призерів у різних номінаціях за галузями наук грошовими преміями, грамотами, відзнаками. Подяки отримують і наукові керівники переможців конкурсу.

Планомірно і цілеспрямовано науково-методична робота з обдарованою студентською молоддю приносить вагомий збиток у Всеукраїнському масштабі. Студенти стають переможцями і призерами Всеукраїнської студентської олімпіади з таких спеціальностей: українська мова і література, історія, фізика, німецька мова, педагогіка, російська мова і література, дошкільне виховання, маркетинг, психологія.

Одним очевидним успіхом і досягненням у студентській науково-дослідній роботі не є підставою для самозаспокоєння. Є проблеми, які потрібно вирішувати спільними зусиллями ректорату, науково-дослідної частини, кафедр. Активізації вимагають діяльність Ради з науково-дослідної роботи студентів, котра повинна стати координуючим центром у цьому процесі. Таким чином, в університеті створені належні умови для розвитку студентської науки.

Юрій УГОРЧАК, наш кор.

Якось Максим Горький, звертаючись у 1908 році до одного з молодих письменників писав: «Мені дуається, я не ображу вас, якщо порекомендую прочитати оповідання галицького письменника Стефаника, — прочитайте, ви побачите, як коротко, сильно і страшно пише ця людина».

Справді, ніхто з українських письменників, крім Василя Стефаника, не володів таким могутнім даром писати «коротко і страшно». В Стефаника написав порівняно мало. Його творчість не можна обчислювати томами. Але ті кілька невеличких книжечок, що залишив нам письменник у спадок, становлять неоціненну

Автор книги «Володар дум селянських» Василь Косташук довгий час учителював у селі Тулові, поблизу Русова. Як далекий родич Стефаника, він часто гостював у нього. Протягом останніх двадцяти чотирьох років життя письменника близько знав його, був у тісних стосунках з ним і його родиною. Зустрічі з письменником, дружні взаємини, розмови про літературу та її суспільну роль давали молодому вчителю багатий матеріал для роздумів.

Перебування в колі літературно-громадських інтересів Стефаника, щире захоплення його талантом, тонкі спостереження за його

бував Стефаник, пишучи свої новели. Так, після написання новели «Камінний хрест» письменник, гріко усміхаючись, сказав у розмові з друзями: «Цілими жменями паде мені волосся від того «Хреста камінного»».

Зі сторінок книги постає перед нами живий Стефаник з його болями і мріями, з його пристрасним словом народного заступника. Його виступи на народних вічах, урочистих вечорах і зустрічах, як і його новели, короткі, але повні динаміки, пристрасні і глибокого змісту.

Ось його виступ на одному з вечорів, присвяченому пам'яті Т. Г. Шевченка.

«Що ж маю вам про Шевченка сказати? Так його, бідного, наліво й направо роздекламували, що, крім декламації, нічого не лишили. А він ходив по українській землі, шцерьт наповнений любов'ю до неї, і при дорозі, в болоті, найшов камінь. Ніхто перед ним не звертав на нього уваги, всі його обминали. А Шевченко притулив той камінь до себе і зачав очищувати, шліфувати, пригрівати вогнем свого серця, аж вийшов діамант. На диво всім, засяяв він на всю Україну. Се було його слово. А з кожного його слова вибухає дотепер і навіки вибухатиме та любов, з якою воно родилося. Такий був Шевченко».

Ще в гімназичні роки Стефаника хвилювали трагічні образи російських селян, змальовані Г. Успенським. Син Василя Стефаника Семен згадує, як у день народження батько подарував йому книгу свого улюбленого поета Лермонтова.

Особливу роль, як зазначає В. Косташук, в житті Стефаника відіграла родина прогресивно настроєних лікарів Морачевських. Їх з письменником єднала палка любов до літератури, до трудового люду. Автор книги наводить уривки з багатьох листів, які свідчать про ту величезну моральну підтримку та щирі поваги, якими користувався Стефаник з боку Морачевських. Вацлав Морачевський вперше познайомив польського читача з новелами В. Стефаника. Згодом твори великого новеліста на польську мову перекладав син Морачевського Юрій.

В. Косташук, як і вся передова західноукраїнська інтелігенція, дуже боляче сприйняв смерть видатного письменника. Під враженням від смерті В. Стефаника, величезної втрати для української літератури В. Косташук написав статтю до однієї з газет. Стаття сподобалася читачам своєю щирістю. Друзі порадили написати книгу про В. Стефаника. Так вчитель сільської школи взявся за перо літератора-дослідника. Сторінка за сторінкою появлявся життєпис В. Стефаника і розповідь про його найближчих друзів — Леся Мартовича, Марка Черемшину, Івана Франка, Ольгу Кобилянську, Соломію Крушельницьку, Вацлава і Юрія Морачевських та багатьох інших, які були зв'язані в різні періоди життя з видатним майстром української новели.

В. Косташуку, безперечно, вдалося проникнути в творчу лабораторію письменника, показати його метод роботи над новелами.

З книги В. Косташука читач побачить, як глибоко і пристрасно любив В. Стефаник свій народ, свою рідну землю, як ненавидів тих, які пригнобляли і визискували його земляків.

В пам'яті народу В. Стефаник залишився гуманістом, захисником бідноти, володарем селянських дум.

(Продовження
в наступних номерах)

НАША ГОРДИСТЬ І СЛАВА

ВОЛОДАР ДУМ СЕЛЯНСЬКИХ

Студенти, вихідці зі східних регіонів України, які мало знають біографію і творчість видатного майстра української новели, патрона нашого університету Василя Стефаника, пропонують розповісти про нього на сторінках газети «Університет». Друкуємо публікацію Ігоря Кутного з уривків книг і статей, спогадів, маловідомих документів літературно-меморіального музею у Русові та власного архіву коломиянину Василя Косташука.

скарбницю Стефаникового слова.

Твори видатного українського письменника-новеліста користуються у читачів великою популярністю. Лише у післявоєнний час вони видавалися на Україні кілька десятиків разів. У 1949-1954 рр. вийшло повне зібрання творів В. Стефаника в трьох томах, підготовлене і видане Академією наук УРСР. Видавалися новели В. Стефаника і в перекладах на російську, білоруську, грузинську та інші мови.

Виходили вони і за кордоном — в Польщі, Болгарії, Чехословаччині, Румунії, НДР, Угорщині, Китаї, а також у Франції, Англії, Італії та багатьох інших країнах.

Таке зацікавлення творами В. Стефаника викликає тим, що в них великий реаліст глибоко і правдиво змалював життя знедолених селян, доведених до відчаю жорстокою капіталістичною дійсністю.

Літературознавці останнім часом написали ряд нових книг, в яких подається аналіз творчості і повніше висвітлюється життєвий шлях В. Стефаника.

Книга В. Косташука «Володар дум селянських» — це оригінальний твір. З неї читач довідається багато цікавого не лише про життя та літературну діяльність письменника, але й про село Русів та його околиці з найдавніших часів, про предків і всю родину Стефаників, про суспільно-політичні умови, що передували появі Стефаника як письменника, а також про літературне та громадське середовище, в якому перебував великий новеліст.

повсякденним життям і творчим процесом — все це дало змогу В. Косташуку написати глибоко правдиву, багату фактичним матеріалом книгу, проїняту ліризмом, любов'ю і повагою до письменника. Тут широко використано листування В. Стефаника, спогади близьких йому людей, неопубліковані матеріали літературно-меморіального музею в Русові та власного архіву.

З численних листів до Софії Морачевської, Ольги Гаморак, Ольги Кобилянської та інших адресатів ми довідуємося про інтимне життя В. Стефаника.

До речі О. Кобилянська перша в українській літературі дала оцінку творчості Стефаника, підтримала його оригінальний талант. Ще в 1899 році вона писала в листі до новеліста: «Між слова Ваші... тиснулася великі сльози, мов перли. Страшно, сильно пишете Ви. Так, якби-сти витесували потужною рукою пам'ятник для свого народу. Ви одні витесуєте його, ми всі не варт коло Вас нічо... Гірка, пориваюча закровавлена поезія Ваша... котру не можна забути...».

В. Стефаник — пристрасна і гаряча натура — не був байдужим до долі своїх героїв, він до відчуття фізичного болю переживав трагедію бідноти в умовах буржуазного ладу.

В. Косташук наводить цілий ряд цікавих висловлювань сучасників про творчий екстаз, у якому пере-

ДОСЛІДЖЕННЯ

ЛИСТУВАННЯ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА З МИТРОПОЛИТОМ АНДРЕЄМ ШЕПТИЦЬКИМ

Як свідчать архівні джерела, Василь Стефанік познайомився з Андреем Шептицьким у Русові у 1897 році під час місії, в якій брав участь майбутній митрополит.

Вони і в наступні роки підтримували тісні взаємозв'язки, листувалися. Однак про це не згадувалося в жодному з радянських видань творів видатного новеліста. Як напише через багато років відомий вчений-літературознавець Степан Крижанівський, упорядник видання творів Василя Стефаніка у роки тоталітарного режиму не раз звинувачували у «буржуазному об'єктивізмі і лежаканізму». З творів письменника, зокрема, з відомої новели «Марія», викидалися «негідні» абзаци, цілі фрагменти.

Дев'ять років тому у Записках НТШ опубліковано декілька листів Василя Стефаніка до митрополита Андрея Шептицького, які зберігаються у Львівському ЦДА України у Львові). Вони свідчать про тісні взаємини, духовну близькість цих людей, що стали гордістю ук-

раїнської нації, відкривають немало нових сторінок з особистого життя і творчості письменника-новеліста.

В. Стефанік пише в листах про родинні відносини, про свою хворобу, матеріальне становище. Письменник піклується про земляків — обдарованих селянських дітей, просить допомоги їм у продовженні навчання у Львові. Іншого разу новеліст згадує свого приятеля — сьнятинського священника Йосифа Проця, катехита, викладача релігії і української мови, автора кількох книжок, голову «Рідної школи».

В листах до митрополита А. Шептицького В. Стефанік часто порушує суспільно-громадські питання, зокрема, діяльності товариства «Просвіта», зачіпає навіть проблеми конфіденційного характеру. Листи засвідчують турботу письменника про діячів української науки і культури, зокрема, Ю. Морачевського, О. Новаківського. 24 серпня 1936 року у селі Русові на папір ляжуть рядки, що були написані незадовго до смерті письменника, вони яс-

краво засвідчують, як високо цінував автор «Камінного хреста» митрополита.

Листи вказують, що письменник час від часу одержував матеріальну підтримку від митрополита. Зокрема, у значній мірі А. Шептицький фінансував поїздки до Канади сина новеліста Юрія після закінчення університету у Львові.

Значчи безкомпромісність Василя Стефаніка у трактуванні явищ суспільно-політичного і культурного життя, немає підстав бачити його нещирість чи неохочівість щодо митрополита. Листи також засвідчують, наскільки глибоко розумів А. Шептицький значення постані Василя Стефаніка для української літератури. Віриться, що упорядники нового видання творів письменника включать і листування «володаря дум селянських» з «українським Мойсеем», як любовно називають в народі В. Стефаніка та А. Шептицького.

Ольга РАДЧЕНКО,
викладач філософського факультету

Побратими, земляки В. Стефанік, І. Федорак. Мал. Ігоря Деркача.

В. Стефанік та І. Федорак з перших днів знайомства стали добрими приятелями. Коли Іван Федорак одружився з Катериною Берлад, яка походила з національно-патриотичної сім'ї і була вчителькою, Василь Стефанік був у них старостою, а коли в їхній сім'ї народилася єдина дочка Дарія, В. Стефанік був її хрещеним батьком.

Так, ще тісніше зав'язалася приятельська любов між «володарем

Завдяки українському письменнику, лауреату Національної премії імені Тараса Шевченка Яремі Гояну та Президенту України в екзилі Миколі Плав'юку, учневі Івана Федорак в 2003 році видавництва «Веселка» та імені Олени Теліги надрукували книгу «Іван Садовий, БЕЗІМЕННІ ПЛУГАТАРІ», куди увійшли повісті та п'єси письменника.

Хто прочитає твори І. Федорак, а це впершу чергу вчителі, студенти, майбутні педагогіки відчують, як письменник з великою майстерністю доніс до читача ті тривоги, якими жили українські вчителі в часи іноземної окупації. А це програма родинної взаємодії школи і церкви для побудови державної, яка живе і сьогодні для нас, і може дати щедрі плоди для рідної України.

Читач в творах письменника І. Федорак влізнає самого письменника, вірного сина України, який одержимо працював для виховання нації і віддав життя за українську справу.

М'я його в роки панування Польщі замовчувалося тому, що він в своїх творах викривав злиденне життя простого вчителя, який деколи і без заробітної платні, відповідних умов викладання, виконував чесно свій обов'язок педагога перед дітьми, батьками, державою.

І при радянській тоталітарній системі вважався забороненим учителем, лише за те, що його дочка Дарія, як медик надавала медичну допомогу українському підпільнику, за що її засудили до 15-ти років тюремного ув'язнення з відбуттям у таборі Воркути.

У 1947 році І. Федорак з дружиною були вивезені на спецпоселення в Караганду, де він помер у 1954 році, залишивши ще не видану автобіографічну повість «МІЙ ШЛЯХ».

Славні земляки-русівчани віддали шану своєму вчителю, назвали школу його іменем, встановили пам'ятник, відкрили музей, встановили барельєфно-меморіальну дошку і назвали його іменем вулицю.

Наталія АНДРІШИН

НОВІ ВИДАННЯ

ШЛЯХ УЧИТЕЛЯ-ПАТРІОТА

Науково-популярне видання «Скарби отчої землі видало книгу «Великої правди учитель» літературознавця Теофіла Виноградника, присвячену 115-річчю від дня народження приятеля і сподвижника Василя Стефаніка, народного учителя, талановитого українського письменника з Покуття Івана Федоровича Федорак.

Іван Федорак народився на благодатній покутській землі.

Після закінчення Коломийської гімназії та Заліщицької учительської семінарії більше 30-ти років працював в школах Снятинщини.

Протягом 26-ти років (з 1921 по 1947 рр.) працював вчителем русівської школи, на батьківщині українського письменника, новеліста світового значення Василя Стефаніка.

дум селянських» та «безіменним плугатарем».

Під впливом В. Стефаніка Іван Федорак на зорі ХХ століття написав повісті «БЕЗІМЕННІ ПЛУГАТАРІ», «ТАНОК СМЕРТІ», «ВЕСНЯНИЙ ГАМІР», а також 19 новел та оповідань, п'єси «ДЕПУТАТИ ДО ВІДНЯ» та «ПОБЕРЕЖЖЯ», спогад «СТЕФАНІК ЗБЛІЗЬКА».

Свого часу п'єси І. Федорак ставились не лише на сценах Покуття, але їх з успіхом дивились глядачі Києва.

За допомогою В. Стефаніка та І. Федорак в селі Русові була побудована камінна двоповерхова школа, в якій зараз знаходиться літературно-меморіальний музей В. Стефаніка та І. Федорак. За їх допомогою в русівській школі, єдиній на Покутті, навчання проходило на українській мові.

КНИГОЗБІРНЯ

РАРИТЕТИ ЗАЛИ УКРАЇНІКИ

Бібліотека університету є важливим структурним підрозділом нашого навчального закладу, що забезпечує літературою та інформацією навчально-виховний процес і наукові пошуки, прагне бути центром духовного та інтелектуального спілкування, культури.

З ініціативи ректорату 1993 року тут була відкрита читальня зала Українці, де відвідувачі мають доступ до інформації про Україну в зарубіжних виданнях різних років, значна частина яких була заборонена у радянські часи. Формування колекції книжок та інших ресурсів розпочалося із дарчої літератури, що надходила з різних країн — Німеччини, США, Канади, Латинської Америки, Чехії. Меценатами є зарубіжні організації та товариства, як от: бібліотека м. Колорадо (США), осередок українців м. Ошави (Канада), а також приватні особи: п. Володимир Галюк, п. Бігусі Мирослав та Марія, проф. П. Гой, п. Б. Желехівський, П. П. Кравчук, п. Д. Штундер та інші, яким ми будемо завжди щиро вдячні. Значну частину цінної літератури ми отримали в дар від нашого земляка, колишнього директора бібліотеки Конгресу США п. Б. Ясінського.

На сьогодні фонди читальні залу налічують 2550 одиниць наукової літератури, 1182 художньої, 216 довідкової та 3770 одиниць періодичних видань. Де література з питань історії України, церкви, правових та політичних рухів, прижиттєві та зарубіжні видання художніх, публіцистичних творів, альманахи, збірники праць з мовознавчих та літературознавчих питань.

Окреслюючи колекції є 12-томне перевидання творів Лесі Українки за редакцією проф. Б. Якубського, здійснене до 40-річчя смерті украї-

журналу «Вісті комбатанта» з 1967 по 2001 роки. Така література сприяє багатогранішньому вивченню певних аспектів питань, що стосуються визвольних змагань України.

Серед найбільш запитуваних довідкових видань — енциклопедія «Americana» у 20-ти томах, «The World Book Encyclopedia» у 22-х томах, «The Story of Civilization» в 11-и томах. Суттєвим поповненням книжкової колекції стали подаровані Британською Радою у Львові понад 200 томів художніх творів англійською мовою із серії «The Millenium Library» та література, отримана від Українсько-американського фонду «Сейбр-Світло», з літературознавчої та історичної галузей.

Безумовний інтерес є до періодичних видань, фонд яких включає всі числа журналу «Визвольний шлях», починаючи з 1950 року, підбірку журналу «Сучасність» з 1960 р., який видавався Українською діаспорою Великобританії часопис «Авангард» з 1955 р. Особлива увага до фахового видання «Український історик». Є і газети: «Українська думка», яка видається теж у «Українське слово», «Шлях перемоги», «Український форум» та інші.

Книгозбірна зали Українці примножується завдяки значним і не дуже значним, але надзвичайно цінним жертвам із особистих книжкових зібраних зарубіжних меценатів та місцевих дарувальників, серед яких і викладачі нашого вузу, яким ми сердечно дякуємо.

Юлія ПІХМАНЕЦЬ

ПРО НАС ПИШУТЬ

УНІВЕРСИТЕТ
у дзеркалі преси

Гордиця Є. Стануть фахівцями з туризму: Інститут туризму при Прикарпатському університеті ім. В. Стефаніка // Галичина. — 2004. — 15 січня. — С. 9.

Гордиця Є. Університет засвітився «бронзою» / виставка навчальних закладів «Сучасна освіта-2003» // Галичина. — 2003. — 6 березня. — С. 11.

Коваль І. Нагороди — найкращим / премії Прикарпаття — вченим Прикарпаття // Освіта України. — 2004. — 23 березня. — С. 5; та // Галичина. — 2004. — 2 березня. — С. 3.

Кононенко В. Статус національного зобов'язує // Галичина. — 16 листопада. — С. 7.

Лауреати премії визначені. ...Комісія з літературної премії імені Івана Франка визначила лауреатів за 2005 рік: ...Миколі Лесюку за книгу статей «Доля моєї мови» // Галичина. — 2005. — 14 квітня. — С. 2.

Мельник В. Штрихи до портрета Михайла Фіголя: В інституті мистецтв Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаніка відбулась презентація монографії «Михайло Фіголь» // Галичина. — 2005. — 9 квітня. — С. 5.

Мороз В., В. Кононенко. Можливості для поступу вищої освіти в Галичині невичерпні / Прикарпатський університет нарощує потужності з керування кадрами для регіону // Галичина. — 2003. — 12 липня. — С. 4.

Мороз В. Поблагословили на працю. У Міністерстві науки затвердили ректором Богдана Остафійчука, якого обрав колектив ПНУ // Галичина. — 2005. — 12 лютого. — С. 3.

Назарчук Д. Освіта має ґрунтуватися на національній ідеї: Розпущувати цей ґрунт у планах АПН [Інтерв'ю з ректором Прикарпатського університету В. І. Кононенком] // Галичина. — 2003. — 14 січня. — С. 3.

Остафійчук Б. Вища школа потребує перебудови: Під орудою нового ректора у Прикарпатському університеті змінюють пріоритети в діяльності // Галичина. — 2005. — 19 квітня. — С. 7.

Плугатор Г. Китайський професор у захопленні від Прикарпатського університету і студентів // Галичина. — 2005. — 15 березня. — С. 4.

Прикарпатець Богдан Остафійчук — лауреат Державної премії у галузі науки техніки за 2002 р. // Галичина. — 2003. — 4 лютого. — С. 3.

Роп'яник Т. Будівничка експансія / Прикарпатський університет істотно розширив свою навчальну базу // Галичина. — 2003. — 20 травня. — С. 6.

Шалкітене І., В. Кононенко: «Демократичні засади, національна ідея — це те, що визначає розвиток нашого університету // Рідна земля. — 2003. — 3 липня. — С. 4.

Івона ШИМКІВ

ДО ДжЕРЕЛ

СКАРБНИЦЯ ОСВІТЯНСЬКИХ ПАМ'ЯТОК

25-те ЮВІЛЕЙНЕ СВЯТО

Срібний ювілей зустрів у травні музей освіти, що діє в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. За часи існування музею в ньому побувало понад 125 тисяч відвідувачів, проведено сім тисяч екскурсій, організовано близько півтори сотні тематичних виставок.

15 років директором музею є Юрій Угорчак, що написав путівник, у якому розповідається про оригінальні та унікальні експонати, документи, фотографії, книги. Приміром, у музеї є копії «Зборника Святослава» 1073 року, «Букваря» Івана Франка, підручники різних років.

Доброю традицією стало відвідування музею студентами-першокурсниками. Саме тут дізнаються вони про історію своєї альма-матер.

«Музей такого профілю є одним із перших в Україні та єдиний на Прикарпатті», — каже п. Юрій.

На сьогодні дирекція і працівники музею завжди радо зустрічають усіх бажаючих дізнатися про розвиток та здобутки освіти на Прикарпатті.

Юлія БОЄЧКО

Народний музей освіти Прикарпаття — один з перших музеїв подібного профілю на Україні. Відкритий був у 1980 році при Івано-Франківському педагогічному Інституті ім. В. Стефаника (з 1992 — Прикарпатський університет) до його 40-річчя. Звичайно, діяльність по створенню музею розпочалася задовго до цього. Велику організаційну та збиральницьку роботу провели в кінці 70-х — поч. 80-х років кандидат історичних наук, доцент Ярослав Мельничук та колишній директор музею Богдан Гаврилів. Нині фонди музею налічують декілька тисяч експонатів, які характеризують стан шкільництва та освіти в регіоні, починаючи з часів Київської Русі і до наших днів. У музейній бібліотеці зібрані сотні шкільних підручників та посібників, шкільної документації, учнівських свідчень та атестатів XIX — першої пол. XX ст. Звігнись від ідеологічних нашарувань, музей начебто отримав «друге дихання». Відкрились нові можливості у вивченні історії освіти на Прикарпатті, у пошуковій та науково-дослідницькій роботі. Зникли заборонені теми, відкрилися цілі пласти невідомої раніше діяльності в організації національної школи, розвитку освіти в нашій області. Виринають із забуття імена педагогів, які все своє життя поклали на вітар розвою національної культури і просвіти, отримують імена жертви фашистського та більшовицького геноцидів української інтелігенції, зокрема вчительської, постають проблеми виведення школи з ідеологічного закуту байдужості, безперспективності та непрофесіоналізму, боротьби кращих педагогів за нову школу, нові методи і принципи навчання. Все це працівники музею намагаються відобразити у своїй роботі, в музейній експозиції. Нелегкий зараз час і, зрозуміло, що багатьом не до музеїв та експозицій. Та те, що зробимо сьогодні, може, пізно вже буде зробити завтра. І, взявши це за девіз, працівники музею намагаються попри всі негаразди вести пошукову та популяризаційну роботу. Але, дивно, що частина інтелігенції — вчительство, яка і минулому відіграла визначальну, а то й вирішальну роль у культурно-освітньому житті краю, зараз на жаль, залишається осторонь. Не кажучи про одиниць, які роблять надзвичайно багато в цьому напрямку, але про загальну масу. Особливо це видно у нашій роботі. В останні роки різко впала кількість відвідувачів, зокрема, екскурсій шкільної молоді. Вчителі не приводять своїх вихованців, самі не цікавляться музейною експозицією. А подивитись тут є на що. Крім того, що в музеї досить ґрунтовно на унікальних документальних матеріалах показана історія школи та

освіти на Прикарпатті, тут постійно демонструються різноманітні виставки, що характеризують окремі етапи розвитку освіти в нашому регіоні, а також присвячені відомим педагогам Прикарпаття.

Члени ради музею поставили перед собою нелегке завдання зібрати дані про всіх відомих педагогів нашої області з найдавніших часів до сьогодні.

Користуючись музейними фондами, вітчизняною та діаспорою літературою, архівними матеріалами та матеріалами місцеві преси, допомогою вчителів області підготували два випуски ілюстрованого біографічного довідника «Відомі педагоги Прикарпаття», куди ввійшли дані про прикарпатських педагогів, які працювали в нашій області до 1960 року.

У музеї завжди можна замовити екскурсію, отримати консультацію з питань розвитку освіти на Прикарпатті чи підручники та документи з музейної бібліотеки для використання в роботі. Тут постійно працюють над своїми науковими роботами викладачі та студенти університету, проводяться наукові конференції, заняття з краєзнавства, педагогіки та історії України, збори краєзнавців та музейних працівників області. Частими гостями бувають викладачі з інших областей України та з нашої діаспори. Приємно чути їх захоплені відгуки про роботу музею, його експозицію і

водночас гірко, що наші педагоги залишаються осторонь від цього джерела.

Просимо пам'ятати всіх, кому небайдужа справа рідної школи, а вчителів особливо, що в обласному центрі діє єдиний в області Музей освіти Прикарпаття, де вам завжди будуть раді, дадуть гідну консультацію, проведуть екскурсію і з великої вдячністю приймуть матеріали, які ви захочете офірувати музеєві.

Юрій УГОРЧАК,

директор Музею освіти Прикарпаття.

На ЗНІМКАХ: • директор музею освіти Прикарпаття Юрій Угорчак із сином січового стрільця вчителя Миколи Серганюка завідувачем відділення Інституту мистецтв Юрієм Серганюком. • Біля ілюстрованої виставки.

МИСТЕЦТВО

ПОЧИНАЄТЬСЯ З ЕТЮДА

Свою розповідь про Інститут мистецтв хотів би розпочати з короткої, але надзвичайно емкої фрази: майбутнє починається сьогодні. І це не просто висока патетика, це наше глибоке переконання, наша позиція, усвідомлена відповідальність навчального закладу, його колективу перед сьогоднішнім і майбутнім. Нині ми живемо і працюємо уже в третьому тисячолітті. Тож, відкривши навчальний заклад культурно-мистецького спрямування загальноукраїнського рівня, дбаємо про формування у стінах нашої альма-матері соціально-зрілої творчої особистості, справжньої духовної еліти нашої незалежної держави.

Реалізуючи ідею про відкриття на базі музичного та художнього факультетів Інституту мистецтв, ми ставили за мету створення такого навчального закладу, який би ґрунтував свою роботу на тих народних скарбах і традиціях, якими споконвік володіє край прикарпатський, глибинна культура якого, численні ремесла є носіями правдавнього духовного коду українців.

Сьогодні ми здійснюємо підготовку фахівців за напрямом «Мистецтво». В Інституті, який розташований у новій, красивій будівлі по вулиці академіка Сахарова, юнаки та дівчата з Івано-Франківської, Закарпатської, Львівської, Тернопільської областей, з ук-

раїнської діаспори опановують спеціальності «Образотворче та декоративно-прикладне мистецтво», «Дизайн», «Музичне мистецтво», «Музична педагогіка і виховання». Відрадно, що вперше на Прикарпатті ми приступаємо до підготовки фахівців за театральними спеціальностями — «Акторське мистецтво», «Режисура» і «Хореографія». Додамо, що молоді служителя Мельпомени зможуть працювати не тільки акторами музично-драматичних театрів і кіностудій, режисерами естради і масових свят, але й на телебаченні і радіо.

Хотів би зазначити, що Інститут готує фахівців мистецьких напрямів за освітньо-професійними програмами підготовки бакалаврів, спеціалістів, магістрів. Ми маємо всі можливості для забезпечення наукового і професійного зростання, вдосконалення педагогічної майстерності викладацьких кадрів через магістратуру, аспірантуру, докторантуру, стажування. Цілком не перебільшенням є і той факт, що коли переступаєш поріг нашого Інституту, то потрапляєш в обійми муз. Так, у наших сонячних просторах аудиторій, у музичних залах, у художніх майстернях і театральних залах владарюють музи, богині — покровительки мистецтва і наук, доньки Зевса і Мнемосини — Талія, Мельпомена, Терпсіхора, Евтерпа... На стінах — оригінальні мистецькі твори вчорашніх

і сьогоднішніх вихованців навчального закладу: живопис, декоративні розписи, ткацтво, різьба. Лине музика, доноситься чарівний спів...

В Інституті — особлива аура. І створюють її люди, працівники Інституту — провідні вчені і діячі культури та мистецтв нашого краю та України. Їх немало. Це доктори мистецтвознавства, професори Петро Круль і Мирон Черепанин, кандидати педагогічних наук, професори — заслужений працівник освіти України Іван Фічора, заслужений вчитель України Станіслав Шумага, кандидати мистецтвознавства доценти Юрій Юсипчук, Богдан Бойчук, Ольга Новицька, Лідія Хом'як, Юрій Волощук, Віолетта Дутчак, Наталія Толошнік, Романа Дудик, народні артисти України професори Христина Фіцалович, Петро Терпелюк, Михайло Кривень, Петро Князевич, заслужені діячі мистецтв України професори Михайло Сливицький і Христина Михайлюк, доцент Богдан Губаль, заслужений художник України доцент Василь Корпанюк, заслужені артисти України доценти Тереза Кальмучин, Михайло Попелюк, Ольга Молодій, Ольга Черсак, Марія Ортинська, заслужені працівники культури України професори Ольга Нічай і Богдан

(Закінчення на стор. 6)

ЛАУРЕАТИ ШЛЯХОМ СТЕФАНИКА

Понад століття тому молодий Василь Стефанюк перебував тут, в Обертині, аж 13 днів, а точніше діб. Перебував так довго не з власної волі Цісарська влада кинула до похмурого каземату майбутнього геніального новеліста за те, що агітував за кандидатів до австрійського парламенту від радикальної партії і в цьому містечку, і в довколишніх селах. Гірко роздумував він у камері про правду і кривду, про долю народу. Потім приїздив до Обертини ще в 1899 та 1900 роках.

Тож приуроченому до 134-ї річниці з дня народження володаря дум селянських урочистість на честь нових лауреатів обласної премії ім. В. Стефанюка вирішили провести саме в цьому селищі на Тлумаччині, яке немовби прийняло естафету від його рідного Русова, де вшановували лауреатів цієї премії упродовж останніх шести років. Надалі це традиційне вже свято прийматимуть й інші села та області, де бував видатний письменник, де витає його дух. Таке розширення географії свята має свій резон. Усе більше й більше наших краян прилучатиметься до творчості як самого Стефанюка, так і «вкорованих» премією його імені сучасних прикарпатських письменників.

А урочистість, яка відбувалася у неповній залі загальноосвітньої школи, справді стала для обертинців, гостей з Івано-Франківська, Тлумача, Снятинщини, звідки приїхала ціла делегація, барвистим літературно-мистецьким святом. Його ведучі заслужені артисти України Оксана Іваницька та Олександр Шиманський запросили цього річчя лауреатів премії ім. В. Стефанюка на завітчану сцену, над якою висів його портрет в обрамленні вишитих рушників. Голова юмісії з присудження премії Богдан Томенчук сказав, що й нові її лауреати прагнуть іти в літературі шляхом Стефанюка, котрий, як ніхто з письменників, відчував людську душу. Іти зі своїм самотнім словом до людей, у душах яких воно має зійти правдою. Він вручив почесні знаки та дипломи лауреатів прозівою голови обласної організації НСПУ Василеві Добрянському за книгу «Велика Сикавицька війна» та перекладачеві й поетові Анатолію Онищу з Калуша за книгу перекладів віршів Едгара По «Ельдорато» третій цього річчя лауреат премії літературний критик Дмитро Юсип, удостоєний цієї високої відзнаки за книгу «Норовистий кінь Посейдона».

Лауреатів привітали голова Тлумачської РДА Ольга Базар, сільський голова Русова Снятинського району Михайло Стефанюк. Ім і всім присутнім подарували пісні народні артисти України Михайло Кривень і Володимир Пірус, вокальний ансамбль «Росинка» Інституту мистецтв Прикарпатського національного університету ім. В. Стефанюка.

Іван ГАВРИЛОВИЧ.

ВИДАННЯ

45 ЛІТ НА НИВІ КРАЄЗНАВСТВА І ПУБЛІЦИСТИКИ

Випускниця нашої Alma-mater, нині заступник директора обласної наукової бібліотеки ім. Ів. Франка Галина Горбань опублікувала в науково-методичному альманасі «Краєзнавець Прикарпаття» замальовку про відомого краєзнавця і дослідника, випускника колишнього пединституту (нині університет ім. В. Стефанюка) Володимира Морозюка. 45 років не за обов'язком, не з примусу, пише вона, а за велінням душі веде він краєзнавчо-пошукову роботу, повертаючи нам, його сучасникам імена славних предків, митців, учених. Відомий учений, а тоді бібліограф інститутської бібліотеки Володимир Полек надихнув молодого студента на серйозну пошукову діяльність. Володимир Морозюк друкується у відомих українських часописах: «Рідна школа», «Краєзнавство», «Березілля», «Пам'ятки України», «Старожитності», «Родослав», «Просвіта» та інших. Велика в'язанка надрукованих нарисів, розвідок, досліджень, спогадів, замальовок давно просилась в окремі книги. І вони з'явилися — триптих «А зорі слізьми вмивались», «Надщерблена доля», «У світі мистецьких чар», які викликали неабиякий резонанс і високу оцінку краєзнавців та не байдужих до національно-духовної спадщини краян.

Євген ГОРДИЦЯ

МИСТЕЦТВО

ПОЧИНАЄТЬСЯ З ЕТЮДА

(Закінчення. Поч. на стор. 5)

Стасько, доценти Петро Чоловський, Юрій Серганюк, Юрій Фейдія та ряд інших.

Читати спецкурси нашим студентам запрошені відомі вчені і митці-доктори мистецтвознавства, професори Львівської академії мистецтв М. Станкевич, О. Боднар, народні артисти України Б. Бенюк і А. Хостікоєв, завідувач кафедри струнно-смичкових інструментів Національної музичної академії імені П. Чайковського, заслужений артист України І. Кучер. Свій досвід майбутнім режисерам передає народний артист України, художній керівник-директор єдиного на Західній Україні театру фольклору, народних свят і видовищ Володимир Нестеренко. Свідченням того, що наш навчальний заклад інтегрується до європейського освітнього простору є те, що, для проведення лекцій і майстер-класів для студентів Інституту запрошуються вчені і майстри мистецтв з країн Європи та Сполучених Штатів Америки. Це, зокрема, Д. Караланте і П. Шабілія з Італії, відомий чеський режисер Зденека Трошка, професор Путутанського університету (штат Пенсільванія, США) Хав'єр Чевалос. Їхні завдання — спрямовувати потужну енергію юності на добрі справи, на якісно новий рівень самореалізації в творчості, в науці. Ми прекрасно розуміємо, що дальша розбудова державності неможлива без розвитку національної культури та виокремлення національної ідеї.

Історичний літопис неповних п'яти років Інституту. Він є структурою університету, але створена в наших стінах культурно-мистецька аура має благотворний вплив на естетичні смаки, на духовний світ вихованців інших факультетів, на майбутніх філологів, фізиків, математиків, юристів... Щоб оволодіти у нас спеціальностями напряму мистецтво, необхідно мати велику схильність та інтерес до образного, творчого мислення і осмислення. Спеціальності, за якими ми готуємо фахівців, потребують таланту і терпіння. Бути причетними до його святості Мистецтва — це значить мати особливий дар бачити і розуміти складний світ задумів і стилів, кольорів і звуків. Якщо ви хочете навчитися цьому, то ваше місце серед великої і дружньої студентської сім'ї Інституту мистецтв Прикарпатського університету імені Василя Стефаника.

Анатолій ГРИЦАН,
директор Інституту, заслужений діяч мистецтв України, кандидат історичних наук, доцент.

Інститут мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника — центр культури Івано-Франківщини

ЗАВ'ЯЗЬ

Існує беззвідставний жарт, що протягом останніх років літературний центр несподівано перемістився із столиці Львова до Івано-Франківська. З приводу цього можна, звичайно, сперечатися чи навіть сприймати таку інформацію іронічно, та вся річ у тому, що справді в галицькому місті склалися досить пристойні когорти літераторів, центром яких став Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника.

Спілки письменників в останні роки стали колишні студенти філологічного факультету. Любомир Стринаглюк, Іван Андрусак та Іван Ципердук. Видали досить цікаві окремі книги поезій кореспондент обласної газети «Галичина» Василь Мороз, старший бібліотекар Олег Гуцуляк, студентка Тетяна Мальячук видрукувала роман «Троянда Адольфо», що удостоєний міської літературної премії імені Івана Франка.

В університеті діє літстудія «Зав'язь»,

Віталія Кононенка і Володимира Матвіїшина, а також непересічних особистостей — професора Марії Голяннич, доцентів Надії Тишківської, Марти Хороб, Романа Піхманець, Ольги Слоновьовської, Вікторії Чобанюк, Наталії Мафтин, Гафії Василевич, Лариси Табачин, Ігоря Козлика.

Тривалий час на кафедрі української літератури плідно працювали проф. Любов Кіліченко і Павло Нісонський, а також людина енциклопедичних знань, професор

МИСТЕЦЬКЕ СХОДЖЕННЯ МОЛОДИХ

На філологічному факультеті, зокрема на кафедрі української літератури в цьому навчальному закладі, працюють чотири члени Національної спілки письменників України: лауреат Державної премії імені Т. Г. Шевченка та премії імені Василя Стефаника Степан Пушик, авторка поетичних збірок, широко знаних методичних посібників і підручників з української літератури, лауреат премії імені Івана Франка Ольга Слоновьовська, відомий в Україні прозаїк та поет, лауреат багатьох Всеукраїнських премій Степан Процюк, лауреат премії імені О. Білецького, знаний в Україні літературний критик Євген Баран. Членами

якою багато років поспіль керує професор Степан Пушик. Саме тут початківці вперше пробують свої сили, обговорюють написане, відбуваються як автори. Уже мають перші публікації і навіть виступили по радіо Тетяна П'янкova, Ольга Кочерга, Світлана Хопта, Надія Басенко. Дуже важливо, що йдеться не просто про версифікаційні спроби, а про чуття слова й образу, що метою є справжня поезія і проза.

Професорсько-викладацький колектив філологічного факультету активно співпрацює з творчою молоддю, в чому немала заслуга декана Миколи Лесоюка, завкафедрами Степана Хороба, Василя Грешука,

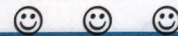
Володимир Полек, — що дали не одному майбутньому філологу путівку в творче життя.

Досить потужними є намагання студентів утвердити себе на республіканських олімпіадах. Так, в цьому році студенти Галина Стасюк і Ольга Литвин здобули призові місця в Кіровограді.

Усе це дає підстави твердити, що головні успіхи ще попереду. Тож щастя вам, майбутні вчителі, поети, прозаїки на літературно-мистецькій ниві. Творчих ужинок вам!

Ольга ЦЕНЯВСЬКА,
наш кор.

Усміхніться!

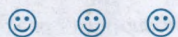
НЕ ТЕ ВЧИВ?

Студент складає іспит з англійської мови.

Викладач до нього зі здивуванням:

— Але ж, ви відповідаєте китайською!

— Видно, в темряві взяв не того підручника.

СКАЖУТЬ

— Андрію, ти куди так поспішаєш?

— В інститут, на іспит.

— А з якого предмета?

— Там скажуть.

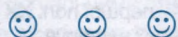

ІНТИМНІ ТЕМИ

Журналіст запитує молоду вчительку.

— Чи не задають вам діти питання інтимного характеру?

— О, так, їх дуже потішає моя цілковита необізнаність з цих питань.

ЧИЯ ДОНЬКА?

— Юначе — сердиться батько дівчини, ви обіцяли провести мою доньку об одинадцятій годині додому, а зараз вже третя година, та й донька не моя.

ЩО РОБИТИ

Студент у деканаті запитує у декана:

— Я не склав третю Perezdachu, що мені тепер робити?

— Пройти комісію у військоматі.

ПРИДИРАЄТЬСЯ

Студент складає іспит.

Професор:

— Знаєш?

Студент:

Знаю!

— Що ти знаєш?

— Предмет знаю.

— Який?

— Який складаю.

— А який предмет складаєш?

— Ну, пане професоре, ви вже придираєтесь.

ВИРІС СИРОТОЮ

— Кажуть, що розум дає мати, а не інститут.

— Так, я давно помітив, що ти виріс сиротою.

ГРОШІ НА КОМП'ЮТЕР

Повертається студентка у гуртожиток і питає свою сусідку по кімнаті.

— Ти чому плачеш?

— Розумієш, я попросила батьків вислати мені грошей на комп'ютер.

— І що? Вони тобі відмовили?

— Ні, гірше. Вони прислали мені комп'ютер.

Зібрала
Наталія АНДРІЙШИН

Засновник видання — Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника (ректор — доктор фізико-математичних наук, професор **Богдан ОСТАФІЙЧУК**).
Над номером працювали: **Юрій Угорчак, Наталія Андрійшин, Теофіл Виноградник, Ігор Кутний, Юлія Піхманець**.
Відповідальний за випуск професор **Олег ПИЛИП'ЮК**

УНІВЕРСИТЕТ

№1 (1)
Вересень 2005 р.

Редактор
Євген ГОРДИЦЯ

Газета зареєстрована обласним управлінням у справах преси та інформації Івано-Франківської облдержадміністрації від 29.08.2005 р. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу інформації № 555, серія ІФ.

Комп'ютерне оформлення, верстка, друк видавництва «Місто НВ».
м.Івано-Франківськ, вул. Незалежності, 53, тел. (0342) 55-94-93

Редакція залишає за собою право редагувати і скорочувати текст. Автори публікацій відповідають за добір, точність і об'єктивність наведених фактів. Висловлені авторами думки можуть не збігатися з позицією редакції.

Підписано до друку 30.08.2005 р.
Кольорові світліни виготовлені фотосалон-лабораторією «Fuji», вул Шевченка, 4, фотостудією «Світлінка» газети «Університет»